

Ympäristö ei saa jäädä talouden jalkoihin

Henna Virkkunen

Viimeiset neljä vuotta talouskriisi on hallinnut poliittista keskustelua. Julkisessa keskustelussa ympäristönsuojelu on tuntunut jäävän vähän mopen osille. Kauppataseen alijäämän, vakausmekanismin, bruttokansantuotteen, työllisyysennusteen, huoltosuhteen ja julkisen talouden kestävyysvajeen välissä ei ole tahtonut palstatilaa muulle riittä.

Käytännön teoissa ympäristöä ei ole kuitenkaan onneksi unohdettu. Itämeren ympäristössä on saatu paljon aivan hyvää kehitystä aikaan, mutta vielä enemmän on tehtävä. Meille Suomessa edelleen suurin haaste on haja-asutuksen ja maatalouden ravinteiden hajakuormituksen vähentäminen.

Maatalouden ympäristötuen oikeasta suuntaamisesta on käyty paljon keskustelua. Kyllä sillä tuloksiakin on saatu aikaan; pientareiden ja suojakaistojen alat ovat kasvaneet, lannoitteiden hehtaarikohtainen käyttö vähentynyt, talviaikainen kasvipeitteisyys lisääntynyt ja uusia suojavyöhykkeitä ja kosteikkoja saatu perustetuksi. Kaikki tämä näkyy typen ja fosforin kuormituspotentiaalin vähenemisenä, joka hiljalleen on alkanut näkyä myös vesistön tilan paranemisena.

Myös typen ja fosforin menekki on vähentynyt; vuoteen 1990 verrattuna niiden myynti on vähentynyt puolella. Viime vuoden tilastojen perusteella 90 prosenttia viljelijöistä on sitoutunut ympäristö-tukeen, ja käytössä olevasta maatalousmaasta reilut 90 prosenttia.

Saaristomeren tilaan vaikuttaa myös kalankasvatus. Maa- ja metsätalousministeriö laittoi juuri helmikuun alussa lausuntokierrokselle ehdotuksensa vesiviljelyn kansalliseksi sijainninohjaussuunnitelmaksi.

Sinänsä Suomen kalankasvatus on kehittynyt ympäristönäkökulmasta varsin suotuisaan suuntaan. Kalankasvatuksen aiheuttama ravinnekuormitus on pudonnut 70 prosenttia viimeisen kahdenkymmenen vuoden aikana. Vaikka typen ja fosforin kokonaiskuormituksesta kalankasvatuksen osuus ei enää ole niin suuri kuin takavuosina, paikallisesti ravinnekuormituksella voi olla hyvinkin suuri merkitys. Tulevalla sijainninohjaussuunnitelmalla tavoitellaankin kalankasvatuksen ohjausta ympäristön ja muiden vesien käyttömuotojen kannalta sopiville vesialueille.

Kotimainen kala on syytä nostaa myös yhteiskunnallisessa keskustelussa vahvemmin esiin. Niin paljon kuin lähiruusta puhutaankin, kalaan asti buumi ei näytä ulottuneen.

Vaikka suomalaisten kalansyönti on lisääntynyt, suomalaiskalan osuus on vähentynyt. Vuonna 2011 enää vajaa kolmannes suomalaisten syömästä kalasta oli kotimaista.

Maatalouden ja kalanviljelyn ohella asumisella ja yhdyskuntarakenteella on iso vaikutus Itämeren tilaan. Viimeisen 20 vuoden aikana suomalaiset ovat pakkaantuneet entistä tiiviimmin Tampere-Turku-Helsinki-kolmion sisään. Seuraavan parinkymmenen vuoden aikana pelkästään Helsingin seudulle odotetaan noin 300 000 uutta asukasta.

Vaikka luulisi että asuminen olisi muuttoliikkeen seurauksena tiivistynyt ja hajarakentaminen vähentynyt, tilanne onkin päinvastoin. Taajamien asukastiheys on harventunut. Tämä on seurausta kaupunkiseutujen hajarakentamisesta.

Suomen ympäristön kannalta yksi merkittävimmistä uudistuksista onkin meneillään oleva kuntauudistus. Meillä Suomessa kunnilla on poikkeuksellisen vahva itsehallinto, johon liittyy oma verotusoikeus ja oma kaavoitusoikeus. Tämä on hyvä malli sinänsä, mutta nyt ihmisten arki on ajanut jo rakenteista ohi. Kasvavia kaupunkiseutuja ei voida kestävästi suunnitella, jos saman talousalueen sisällä jokainen kunta suunnittelee maankäyttöä; asumista, liikennettä ja työpaikka-alueita vain omista lähtökohdistaan. Joka kolmas suomalainen käy työssä oman kotikuntansa ulkopuolella, ja vähintään yhtä moni asioilla ja harrastuksissa.

Siksi onkin perusteltua koota yhtenäinen kaupunkiseutu yhdeksi kunnaksi, jonka valtuusto kykenee vastuullisella tavalla suunnittelemaan ja ohjaamaan alueen asumisen, liikenteen ja palveluiden järjestämistä. Se on sekä talouden että ympäristön kannalta järkevää.

Henna Virkkunen
hallinto- ja kuntaministeri
Valtiovarainministeriö

Aikaisemmin sarjassa ilmestyneitä kolumneja

Nro.		Kirjoittaja
1/2013	3.1.2013	Itämeren alueen jäsenvaltiot ja eurokriisi Olli Rehn, varapuheenjohtaja, Euroopan komissio
47/2012	20.12.2012	Ryöstöretkien ja kaupankäynnin meri - Itämeren kansojen seikkailut esihistoriallisella ajalla Jarl-Thure Eriksson, kansleri, Åbo Akademi
42/2012	16.11.2012	Pullopостia - Meri yhdistää Suomea ja Viroa Aleksi Härkönen, suurlähettiläs, Suomen suurlähetystö, Tallinna
37/2012	12.10.2012	Venäjän WTO-jäsenyyden alkumetreit Heli Simola, ekonomisti, Suomen Pankin siirtymätalouksien tutkimuslaitos
34/2012	21.9.2012	Cleantechista ratkaisu Itämerelle ja Suomen talouskasvulle Jyri Häkämies, elinkeinoministeri, Työ- ja elinkeinoministeriö
30/2012	24.8.2012	Pohjoismaiden ja Baltian maiden yhteistyötä laajalla rintamalla Erkki Tuomioja, ulkoasiainministeri, ulkoasiainministeriö
11/2012	9.3.2012	Itämeri on kirkkojen meri Kari Mäkinen, arkkipiispa, Suomen evankelis-luterilainen kirkko
7/2012	10.2.2012	Itämeren kohtalo ratkaistaan puhdistamoilla eikä juhlapuheissa Juha Nurminen, puheenjohtaja, John Nurmisen Säätiö
1/2012	6.1.2012	Työnjaolla tehokkuutta Itämeren alueen yhteistyöhön Thomas Götz, Saksan Suomen suurlähettiläs
16/2011	11.11.2011	Nya regler för emission inom Östersjöområdet Christian Ramberg, toimitusjohtaja, Turun Satama
1/2011	5.8.2011	Turun kaupunki ja EU:n Itämeristrategia Aleksi Randell, Turun kaupunginjohtaja, Centrum Balticum -säätiön pj.